

Od začetka je bilo določeno, da pojdejo izletniki v dveh skupinah: eni čez Videm, drugi na Sv. Lucijo. Zaradi pomanjkanja časa se je pot čez Videm opustila. V torek zjutraj je prišlo z železnice k Sv. Luciji do 30 gospic in gospodarjev; nekateri so dospeli že prejšnji večer v Tolmin, drugi celo v Kobarid. Okolo 11. ure smo dospeli na Vrsno. Po precej dolgem odmoru smo odšli na grob, tja dol k Sv. Lovrencu. Na Vrsnem so navdušeno govorili tovariši Ferluga, Kutin in Urbančič, na grobu pa nas je do solz ganil naš Štipe. Slovo od groba je bilo ganljivo. Namesto ob 1. uri smo dospeli šele ob 4. uri pop. v prijazni Kobarid, kjer so nas ljubezno sprejeli tamošnji tovariši. V hotelu g. Devetaka so nas izvrstno pogostili; nič se ni poznalo, da nas je kosilo čakalo cele tri ure. Žal, da je prišla prehitro ura ločitve, ker se je nekaterim tovarišem mudilo k vlakom. Z nami se je udeležil izleta tudi povsod priljubljeni gospod nadzornik Finšger, ki mu je učiteljstvo priredilo pri obedu presrečno ovacijo. Bilo je res krasno, le škoda, da se je tako malo kolegov udeležilo izleta. Nad 500 nas je bilo v Gorici, in niti desetina ni poletela z nami v pesnikov planinski raj. Posebno tovariši iz Kranjske in Štajerske, ki so še prosti, bi bili lahko prihiteli v večjem številu! — Zato se je izprožila ideja, prirediti skupen izlet vseh treh goriških učiteljskih društev na Vrsno in združiti s tem znanstveno predavanje o našem slavčku v njegovi rojstni vasi. Najkasneje spomladi naj bi se uresničila lepa misel! Takrat pa, tovariši, na snidenje na Vrsnem in pri Sv. Lovrencu!

Brzojavni in pisni pozdravi.

Ajdovščina: Zadržan. Pozdravljam Kovač, deželni poslanec.

Bojanove: Ku XX. glav. skupštině přejí Vám všeho zdu. Lituji, že mi nelze přijeti mezi Vás a nadechnouti se Vaší láskou ku školství a národu. Dokud mají Slovinci tak výborné učitelstvo, budou pokračovati na dráze pokroku a nie nevpomohou nepřátelské snahy klerikalismu. Lidstvo snahou učitelstva jde vstříc své dokonalosti. Kež i Vaše skupština přispěje k provznesení lidstva, Slovinců a Slovanů vůbec. Vašemu sborování volám „Na zdar!“ „Živili Slovenci!“

Všechny Vás pozdravuje z celého srdce Adolf Šustr, říd. učitel.

Celje: Preroditeljem slovenskega ljudstva, pionirjem prosvete in napredka k današnjemu zborovanju pozdrave. Bodite tudi z naprej graditelji nerazrušnih temeljev prave narodne kulture, duševne svobode in gospodarskega ojačenja ljudstva.

Izvrševalni odbor Narodne stranke za Štajersko.

Cerklje: Naprednemu jugoslovanskemu učiteljstvu moje iskrene pozdrave. Neustrahljivo ko doslej naj tudi vbodoče drži zastavo narodnega napredka, ki ga gotovo pripelje do zmage!

Župan Hribar.

Domžale: V duhu z vami iskreno pozdravljamo zbrane skupščinarje!

Angela Janša, Ciril in Tomo Petrovec.

ki si jih žele posebno naše tovarišice, je premalo.

Omenil sem tudi delo, ki se tiče Tvoje osebe. To pač veš, da je človek le toliko vreden, kolikor zna in plača. Učitelj bi pa moral biti pravzaprav vseobčji ženij, da bi ustrezal vsem zahtevam. Človek, ki ne živi s časom ter se krčevito drži starih nazorov in vedno sanja o starih „dobrih“ časih, ne more biti učitelj. Zato pa, dragi tovariš, knjigo v roko in časopis! Ne drži se pa samo „laibblata“, ampak čitaj vse, potem boš sodil prav in se boš obvaroval enostranske zagrizenosti.

Ne misli, da se boš v življenju ognil vsem bojem in zaprekam. Nisi študiral za Rotschilda in še njemu menda ne gre vse gladko. Bodi pa uverjen, da se z vztrajnim delom doseže mnogo in da Te bo v bridkih urah tešila zavest: trpim nedolžno, in greh pade na moje preganjalce! Če si pa za take slučaje ohraniš nekoliko zdravega humorja, tembolje zate!

Želeč Ti obilo uspeha in veselja med otročaji in kolikormoči malo neljubih presenečenj, predvsem pa mnogo vztrajnosti in neizdržljivo zalogo potrpljenja, ostajam

Tvoj K—l.

Gorica: Zadržan pozdraviti Vas osebno v imenu „Zveze narodnih društev na Goriškem“ na tleh goriških, sporočam Vam tem potom najiskrenejši pozdrav! Pozdravljam Vas kot sobojevnike na polju napredka, kot sotrudnike pri razširjevanju narodne izobrazbe! Učiteljstvo naj tvori s svojo mogočno organizacijo mogočen jez proti navalom reakcije, postatje naj trden temelj demokratizmu, svobodoljubju. stoji naj na braniku proti našim narodnim sovražnikom! Zavedno, izobraženo, navdušeno učiteljstvo je predpogoj narodnega napredka, brez takega učitelstva narodu ni bodočnosti! Zato bodite še enkrat iskreno pozdravljeni, Vi apostoli prosvete!

Dr. Dinko Puc, t. č. predsednik.

Jarše-Mengeš: Neustrašeno naprej po začrtani poti. Kričanje gavranov naj nas ne moti!

Anton in Antonija Germek.

Kostanjevica: Zbranemu zavednemu in značajnemu učiteljstvu naš pozdrav! Obilo uspeha!

Dr. Češark, Zuckar, Globočnik.

Malinca: Kod risarskog tečaja u Dubašnici sabrano učiteljstvo krčkog kotora šalje dičnoj Zvezi bratski pozdrav uz poklik: „Naprijed za prosvjeto naroda!“ U ime prisutnih

Gvaiz, Pribil.

Rudolfovo: Zborovalcem Zaveze navdušene pozdrave

potujoči agrarci brejski.

Studence: Žal, zadržana, želim obilo uspeha.

Delegatinja Žgur.

Sv. Jošt na Štajerskem: V Zavezi naj napredek klije, da nam lepše solnce sije! Velecenjenim zborovalcem tovariški pozdrav! Živeli!

Jos. Kotnik, šolski vodja.

Ustí n. Orł.: Milým bratřím a sestřám, shromážděným v krásné Gorici na XX. glavne skupštině „Zaveze“ posílám jménem 1200 členů „Zemské ústřední jednoty učitelstva městanských škol českých v království Českém“ nejsrdčejší pozdrav. Úplný zdar všem Vaším poradám.

Naj živi slovanska vzajemnost! Na zdar! Živeli!

Petr Skalický, starosta Z. Ú. J.

Vransko: Parlamentarcem naprednega mišljenja in delovanja najiskrenejši pozdrave! Vrabl, Simon Meglič, Berta Meglič, Bizjak, Zevnik.

Vysočani: Zemsky ustředni spolek jednot učiteljských v kralovstve Českém posila bratskemu učitelstvu slovinskemu srdečný pozdrav! Necht žije vaše vzajemnost a bratrství!

Černý, starosta; Skála, jednatel.

Zagreb: Radujemo se vašemu napretku i ponosimo se s vama! Bratski vam pozdrav! Hrvatski pedagoški zbor.

Zagreb: Srdačno pozdravljamo slovensku braću! Sretan uspeh! Živeli!

Trstenjak, Basariček, Klobučar.

Zagreb: Pozdravljamo sakupljenu braću i želimo sretan uspeh zborovanja!

Savez hrvatskih učiteljskih društava.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca avgusta: K 141.548*30.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez pošiljateljave navedenih znamk se ne odgovarja.

Klerikalci in goriško učiteljstvo.

Nov veter je zapihal v klerikalni stranki. „Vse prenoviti v Kristusu“, to je geslo novodobnih klerikalcev in po tem geslu ustanavljajo društva in telovadske odseke, organizirajo svoje dijake in učitelje, in naj je tudi teh za en odbor brez preglednikov in namestnikov, samo

da osreči s časom ena sama stranka ves slovenski rod. Pred enim mesecem so zborovali klerikalni dijaki v Gorici. Protiklerikalno dijaštvo je manifestiralo in protestiralo proti temu in dokazalo, da je v zavedni Goriški le par akademikov, ki so se priklopili iz raznih ozirov in namenov klerikalni stranki. V ponedeljek 7. t. m. je zborovala v Gorici „Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tega zborovanja se je udeležilo skoraj polnoštevilno goriško učiteljstvo, izvzemši peščice „katoliško-mislečih“ učiteljev, ostankov nekdanje goriške „Slomškove zveze“. In klerikalce je to dejstvo ujezilo in dali so duška svoji jezi na mladeniškem tečaju v Mirnu dne 8. t. m. Tega mladeniškega tečaja se je udeležil tudi neki Terseglav, ki ga pošilja klerikalna centrala v Ljubljani na take ultraklerikalne prireditve h ujskat ljudstvo proti naprednjakom in posebno proti učiteljstvu, ki ne trobi v farovške piščali. Videli smo ga na Koroškem, na Štajerskem, v Škofji Loki, na Tržaškem in na Istrskem in sedaj na Goriškem. Ta Terseglav je predlagal kmetiškim fantom resolucijo, ki smo jo objavili zadnjič.

Notabene, klerikalci v Mirnu niti vedeli niso, kake sklepe in kake resolucije je sklenilo slovensko učiteljstvo na svojem zborovanju v Gorici. Protestirali so proti njim, čeprav bi lahko podpisal vsak „katoliško-misleči“ učitelj oba temeljito sestavljena referata in njune resolucije. Pokazali so se kot prave Don Quixote v boju proti mlinom.

Znan je izrek Luegerjev na katoliškem shodu: „Ne mirujmo prej, dokler si ne osvojimo vseučilišč!“ Znani so poizkusi od klerikalne stranke, udejstvovati te besede, znan je napad poslanca Hagenhofra z oboroženo množico zavedenih in naščuvanih kmetov na graško vseučilišče, znan je odpor od strani profesorjev in od dijakov proti nakani klerikalcev, osvojiti si vseučilišča z brutalno silo, in kaj je resolucija, predlagana in odobrena na mladeniškem tečaju v Mirnu? Kakor so se svoj čas poslužili klerikalci zavedene in naščuvane kmetiške mase pri napadu na vseučilišča, tako je naščuval tudi novodobni apostel moderne krščanske ljubezni, Terseglav, mladeniče, mladenke in može proti učiteljstvu, ki ni klerikalno. Brutalna pest naj nadomešča duševne zmožnosti klerikalcev in vsi oni faktorji, ki se nočejo slepo pokoriti klerikalnemu terozizmu, bodo občutili na svojem telesu, daje vendar klerikalna stranka prava stranka, nosilka miru in krščanske ljubezni. Goriška klerikalna lista „Gorica“ in „Primorski list“ pa napolnujeta svoje predale s terorizmom goriškega učiteljstva. Rečem ti, da mi ne porečeš! Zakaj ni bil na mladeniškem tečaju, kjer je bilo zbranih toliko navdušenih katoliških telovadcev, tudi knezoškof goriški dr. Sedej sam, ki je izrazil na Brezjah željo, naj bi se klerikalne organizacije udomačile po celotni Sloveniji, torej tudi po Goriški? Ali bi on tudi te telovadce, kakor je storil to na Brezjah, blagoslovil ter želel obilo uspeha četi, ki je gorela samega navdušenja po Terseglavovih besedah, stiskala pesti ter iskala napredne učitelje, da onemogoči z bojem z vsemisredstvi, kisona razpolago, njihovo delovanje? V desnici meč, v levici pristopnico h klerikalni stranki, tako bodo razširjali mladi hujskači „vero“ in „katoliško ljubezen“.

Ti, slovenski kmet, pa ne smeš biti drugo kakor orodje v rokah pretkanih klerikalnih politikov, orodje, s katerim bodo oni širili svojo pogubonosno klerikalno politiko. V boj te pošiljajo, sami bodo že znali pravočasno spraviti kosti svojega rojstva v varno. In naj še potem kriče in vpijejo, da jim je za vero, ne verjemi jim, saj teptajo dannadan njen temelj, ljubezen do bližnjega.

Boj napovedujejo klerikalci na celi črti in na nemško-katoliškem shodu na Češkem se je izrazil v nedeljo dne 6. t. m. temperamentni propovednik pater grof Galen, da izbruhne pravi boj komaj to jesen. Akcija rodi in bo rodila reakcijo in protiklerikalni elementi ne bodo držali rok križem! Kdor pa hoče z glavo skozi zid, svobodno mu, mi garantiramo le za trdnost zida!

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Krauzejeva osnova pedagogike.

Črtice. Priredil Janko Polák.

(Konec.)

VII.

Nauk o čednostnem življenju pa nam pove, da je samo nravnoverski značaj lahko dober član človeške družbe in ima pravico povrniti se nekoč v nasebno bitnost, ki hrepeni po nji od rojstva do smrti. Nravnoverski značaj pa ni nihče že z rojstvom. Do tega dospje vsakdo samo potom vzgoje. Iz ravnokar povedanega pa izvira, da je vzgoja vsakemu potrebna in da je vzgojiti se dati dolžnost vsakogar.

Ker se pa nihče že z rojstvom sam vzgojevati ne more, zaraditega je sveta dolžnost človeške družbe, da vzgoji sama vse člane, ki jih namerava uvrstiti nekoč med svoje.

Glavni smoter vsake vzgoje je torej, vzgojiti nravnoverski značaj, t. j. vzgojiti človeka, ki zahrepeni nekoč po dobrem in zaželi to dobro tudi dejanski izkazovati.

Pot v to sem začrtal že v črticah, ki govore o duševnem življenju. V duši je treba namreč tvoriti ono nravnoversko naziranje, ki vodi nekoč mišljenje in hotenje. S tem pa nikakor ni rečeno, da je dovolj, če nravnoversko naziranje samo zbudimo. Ne, treba je še nečesar drugega in to je, da se to naziranje tudi dejanski kaže. Tudi ni dovolj, dobro samo hoteti, temveč dobro se mora tudi v slučaju potrebe povsem in z najboljšim namenom izvršiti. Iz tega pa sledi zahteva po telesni priročnosti. Zaraditega se pri vzgoji ne smemo ozirati samo na dušo, temveč tudi na telo.

Vzgojnih pripomočkov razločujemo štiri vrste. Dva imed teh sta posvečena najnižjemu in srednjemu duševnemu življenju in sta zaraditega kolikortoliko mehanska. Dva imed teh pa sta posvečena najvišjemu duševnemu življenju in sta zaraditega duševna. Prva dva imenujemo zgled vzgojevalcev in telesno strahovanje gojenčev, druga pa imenujemo pouk in duševno strahovanje gojenčev.

Kar se tiče zgleda, mora stremiti vsak vzgojevalec po idealu z ozirom na nravnoverski značaj. Komur tega ni mar, ta ne bo nikdar vzgojevalec v besede pravem pomenu. Da pa to ni lahka stvar, se razume samoobsebi.

Kar se pa tiče telesnega strahovanja gojenčev, ima to namen odvracati gojenca od nenravnega in kudega. Skrbno pa naj pazi vzgojevalec, da ne seže takoj po najostrejših sredstvih. Vzgojevalec, ki to dela, je kmalu izčrpal zaklad telesnega strahovanja in preostanejo mu sami neuspehi. Da vzgojevalec ne zaide v tem oziru na napačno pot, naj misli vedno, da mora vzgojiti gojenca tako, da bo nekoč iz lastnega nagiba hotel in delal dobro. To ga bo odvrnilo od marsikaterega preostrega in prehitrega telesnega strahovanja. Največkrat je volja dobra, a meso slabo!... Zaraditega se naj vpliva kar le moč na dušo gojenčev. A to se vrši potom pouka in duševnega strahovanja gojenčev.

Vrst vzgoj je več. Lahko vzgojujemo samega sebe, lahko pa tudi vzgojujemo druge. Če hočemo vzgojevati samega sebe, moramo biti že vzgojeni do gotove meje. Če nam nedostaje te meje, bo ves naš trud zaman. Razločujemo pa tudi posamezno in celokupno vzgojo.

Posamezna vzgoja se ozira na posameznega gojenca, celokupna vzgoja pa se ozira na množino gojencev. Celokupna vzgoja naj stremi vedno po tem, da dožene kolikor le moč silo posamezne vzgoje.

Vzgojevanje nravnoverskega značaja ima svoj smoter v zatiranju samoljublja. Zaraditega se pojavlja ta na najnižjem in srednjem duševnem življenju ovirajoče, na najvišjem duševnem življenju pa se pojavlja povspešujoče.

Kar se tiče kraja, razločujemo domačo in šolsko vzgojo. Prva se vrši ponajveč po roditeljih, druga pa se vrši ponajveč po učiteljih. Iz ravnokar rečenega pa izvira, da razločujemo tudi prilžnostno, t. j. domačo vzgojo in pa redno, t. j. šolsko vzgojo. Prva se vrši brez načrta, druga pa se vrši po načrtu.